

ประวัติเรื่อง เครื่องราชอิสริยาภรณ์

เมื่อครั้งที่จักรวรรดินิยมตะวันตกเริ่มเข้ามาคุกคามประเทศตะวันออกมากขึ้นเรื่อยๆ นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งในสยามประเทศ อันเป็นจุดกำเนิดของสิ่งประดับตกแต่งกับเสื้อที่เป็นเครื่องแสดงยศศักดิ์และบ่งบอกถึงฐานะหรือตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่ใช้ประดับอยู่ โดยเครื่องประดับ เสื้อเพื่อแสดงยศศักดิ์นี้มีแบบอย่างมาจากชาวยุโรปเมื่อหลายร้อยปีก่อนที่มีความเป็นมาว่า แต่เดิมใช้เป็นเครื่องหมายในหมู่คณะพวกผู้ดี ที่ปฏิบัติกิจ ทางศาสนาเดียวกัน จนกระทั่งเมื่อเกิดสงครามครูเสดเพื่อแย่งชิงดินแดนปาเลสไตน์ที่ชาวคริสต์ถือว่าเป็นถิ่นกำเนิดของพระเยซู ให้รอดพ้นจากการ ครอบครองของชาวมุสลิม บรรดาคริสต์และผู้นับศรัทธาทั้งหลายในยุโรปได้พากันรับอาสาไปเป็นทหารครูเสดกันหลายประเทศ พระสันตะปาปา แห่ง กรุงโรม จึงคิดทำเครื่องหมายให้แก่นักรบทางศาสนาหรือที่เรียกกันว่า อัศวินนักรบ ด้วยการให้รูป "กางเขน" เพื่อแสดงถึงความ เป็นพวก ฝ่าย หรือ คณะเดียวกันให้ปรากฏ โดยมีการเรียกคณะของแต่ละคณะว่า "Order"

หลังสงครามยุติลง มีการนำเครื่องหมายกางเขนมาดัดแปลงให้มีรูปแบบต่างกันไปตามชั้นยศ เป็นเครื่องหมายแสดงตำแหน่งหรือความกล้าหาญ หรือ เป็นบำเหน็จความชอบที่กษัตริย์พระราชทานให้ ซึ่งเหล่านั้นจึงกลายมาเป็น "เครื่องราชอิสริยาภรณ์" เพราะได้รับมอบจากกษัตริย์ โดยใช้คำ "Order" แทนความหมายว่า "ตระกูล" ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งเป็นเครื่องประดับอาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน อาทิ The Order of Avis ของ โปรตุเกสที่เป็น เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตระกูลแรกและเก่าแก่ที่สุดในยุโรป มีมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 17 ก่อนที่อาณาจักรสุโขทัยจะเริ่มก่อตั้งขึ้น

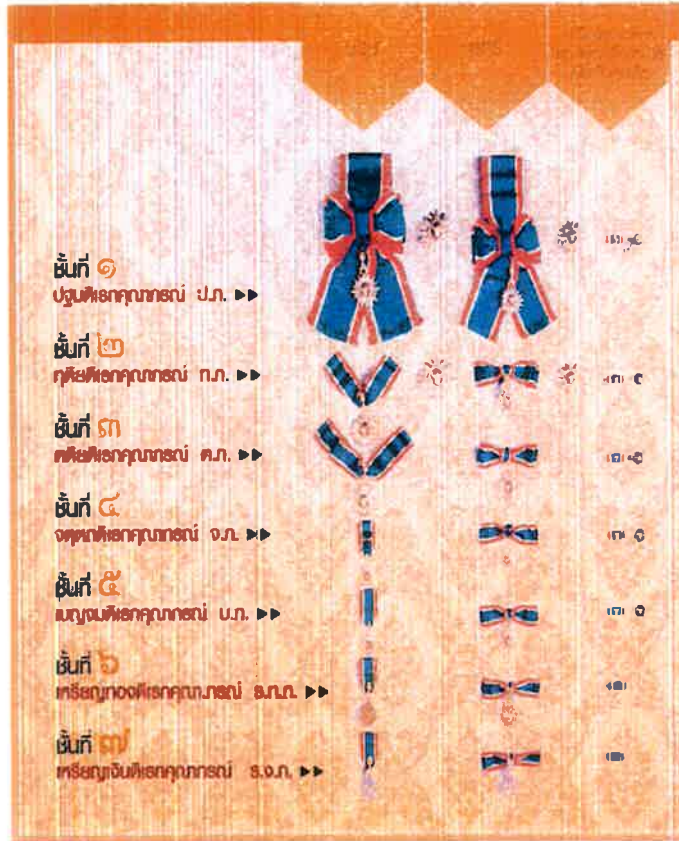
ในเอเชีย สยามนับเป็นประเทศแรกที่มีการใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์อย่างสากล ด้วยความใส่ใจศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีตะวันตกของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงมีพระราชดำริจะสร้างเครื่องหมายแบบชาวตะวันตก จากแบบของสิ่งที่เป็นเครื่องหมายแทนพระองค์ ได้แก่ ลวดลายของตราพระราชลัญจกรไอรพาด ซึ่งเป็นตราประทับบนหนังสือราชการ และจากแบบของสิ่งที่เป็นมงคลเดิมของไทย ได้แก่ พลอย ๑ ชนิดหรือ ที่เรียกว่า นพรัตน์ มาประยุกต์เข้าด้วยกันกับตราประดับเสื้อเพื่อแสดงเกียรติยศ ที่ชาวตะวันตกเรียกว่า Star โดยได้ทรงบัญญัติคำว่า "คารา" ขึ้นมาใช้ เรียก ส่วนประกอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย ตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไปจนถึงชั้นสายสะพายและใช้มาครบจนทุกวันนี้ แต่ยังคง ถือว่าเป็น "เครื่องราชอิสริยาภรณ์" โดยมากสร้างขึ้นสำหรับพระราชทานแก่พระราชวงศ์ ส่วน "เครื่องสำคัญยศ" ที่เป็นของขุนนางมีไม่มากนักและถือว่าเป็นต้นเค้า เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ไทยปัจจุบัน เช่น คารานพรัตน์ เป็นต้นเค้าของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตน์ราชวราภรณ์ คาราช้างเผือกเป็นต้นเค้าของเครื่องราช อิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก เป็นต้น

ชนิดของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เสนอขอพระราชทานประจำปี

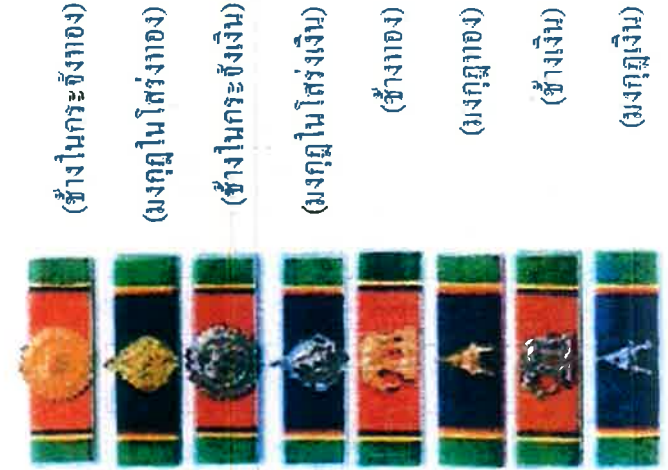
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ส่วนราชการเสนอขอพระราชทานให้แก่บุคคลต่าง ๆ เป็นประจำปี ในวโรกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ประกอบด้วย

1. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก
2. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย
3. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์
4. เหรียญจักรพรรดิมาลา

ลำดับชั้นของเครื่องราช

การประดับแพรแถบยศตามลักษณะเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ชั้น 2 (ทอง)	{	ท.ช. ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก	(ช้างในกระชังทอง)
		ท.ม. ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	(มงกุฎในโตรงทอง)
ชั้น 3 (เงิน)	{	ต.ช. ทริตาภรณ์ช้างเผือก	(ช้างในกระชังเงิน)
		ต.ม. ทริตาภรณ์มงกุฎไทย	(มงกุฎในโตรงเงิน)
ชั้น 4 (ทอง)	{	จ.ช. จัตูธยาภรณ์ช้างเผือก	(ช้างทอง)
		จ.ม. จัตูธยาภรณ์มงกุฎไทย	(มงกุฎทอง)
ชั้น 5 (เงิน)	{	บ.ช. เบญจมาภรณ์ช้างเผือก	(ช้างเงิน)
		บ.ม. เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	(มงกุฎเงิน)